

Số: /BC-SDL

Ninh Bình, ngày tháng năm 2022

BÁO CÁO

Tình hình phát triển du lịch cộng đồng trên địa bàn tỉnh Ninh Bình

Kính gửi: Tổng cục Du lịch.

Thực hiện Văn bản số 1693/TCDL-LH ngày 14/10/2022 của Tổng cục Du lịch về việc báo cáo tình hình hoạt động du lịch cộng đồng, Sở Du lịch Báo cáo kết quả hoạt động du lịch cộng đồng trên địa bàn tỉnh Ninh Bình như sau:

I. ĐÁNH GIÁ CHUNG

Trong những năm qua Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh Ninh Bình đã chỉ đạo các sở, ban, ngành, chính quyền địa phương triển khai công tác quy hoạch tổng thể phát triển du lịch của tỉnh, tạo điều kiện thuận lợi các doanh nghiệp và người dân đầu tư khai thác loại hình du lịch cộng đồng, nhiều mô hình kinh doanh lưu trú homestay và phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn, du lịch cộng đồng... đi vào hoạt động hiệu quả, công tác đầu tư cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch được quan tâm, ANTT, VSMT, văn minh du lịch được đảm bảo, công tác quảng bá, xúc tiến du lịch, bảo tồn phát huy giá trị di sản đã có những chuyển biến rõ nét.

Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch của tỉnh qua các thời kỳ đều ưu tiên phát triển các loại hình du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng. Hiện nay, trên địa bàn tỉnh Ninh Bình có 18 khu điểm du lịch chính được đầu tư hoàn thiện và đi vào phục vụ khách du lịch. Trong đó 13 khu, điểm du lịch sinh thái, các hoạt động dịch vụ du lịch (bán hàng, vận chuyển khách, ăn uống...) tại các khu, điểm du lịch đều có sự tham gia trực tiếp của người dân địa phương; 9 khu, điểm du lịch có vận chuyển khách du lịch đường thủy nội địa không sử dụng thuyền máy, chỉ sử dụng thuyền chèo tay với hơn 3.000 thuyền có sức chở từ 4 đến 12 khách, cùng với người lái thuyền là dân địa phương tham gia phục vụ khách du lịch. Ngoài ra, tại một số khu, điểm du lịch còn khai thác loại hình xe trâu, xe bò... phục vụ khách tham quan danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử tại địa phương, đã góp phần đa dạng hoá sản phẩm du lịch của tỉnh và thu hút cộng đồng dân cư địa phương tham gia các dịch vụ du lịch.

II. MỘT SỐ KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC

1. Lượt khách đến các khu, điểm du lịch; doanh thu du lịch và cơ sở lưu trú du lịch.

Giai đoạn 2016 - 2019 tăng trưởng bình quân năm về lượt khách tham quan du lịch là 5,45%/năm; doanh thu du lịch 28,2%/năm. Năm 2019, Ninh Bình đón 7,65 triệu lượt khách, tăng 1,17 lần so với năm 2016, doanh thu du lịch đạt

3.671 tỷ đồng, tăng 2,08 lần so với năm 2016. Năm 2020-2021 do ảnh hưởng của dịch Covid-19 nên lượng khách du lịch giảm mạnh, toàn tỉnh Ninh Bình đón được 1,020 triệu lượt vào năm 2021. Năm 2022, đại dịch Covid-19 trên thế giới và ở Việt Nam đã cơ bản được kiểm soát, 10 tháng đầu năm 2022 toàn tỉnh Ninh Bình ước đón gần 3,075 triệu lượt khách, đạt 332% so với cùng kỳ năm trước. Trong đó: khách nội địa đón hơn 3,032 triệu lượt khách, khách quốc tế hơn 43 nghìn lượt khách. Doanh thu ước đạt hơn 2.221 tỷ đồng, đạt 361,7% so với cùng kỳ năm 2021.

Tính đến 30/9/2022, tỉnh Ninh Bình có 706 cơ sở lưu trú, với 9.084 phòng ngủ, với 40 khách sạn được xếp hạng từ 1 đến 4 sao. Trong đó loại hình kinh doanh lưu trú nhà ở có phòng cho khách du lịch thuê (homestay) là 265 cơ sở, chiếm 37,5% tổng số cơ sở kinh doanh lưu trú du lịch, với 1.935 phòng nghỉ chiếm 21,3% tổng số phòng nghỉ các cơ sở kinh doanh lưu trú du lịch trên địa bàn tỉnh, thu hút 838 lao động địa phương tham gia. Nhiều hộ kinh doanh dịch vụ lưu trú homestay hoạt động hiệu quả cao, đặc biệt tại các xã: Ninh Hải, Ninh Xuân, Ninh Hoà, Trường Yên - huyện Hoa Lư; xã Gia Sinh, Gia Vân, Gia Hoà - huyện Gia Viễn; xã Sơn Hà - huyện Nho Quan...

2. Công tác quy hoạch, đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng phát triển du lịch

Công tác quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Ninh Bình đã được thực hiện từ năm 1995; năm 2018 UBND tỉnh Ninh Bình phê duyệt quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Ninh Bình đến năm 2025, định hướng đến năm 2030. Trong đó các khu, điểm du lịch quy hoạch ưu tiên cho phát triển du lịch như: Khu du lịch sinh thái Tràng An, khu du lịch Tam Cốc Bích Động, khu du lịch sinh thái Vân Long, điểm du lịch Động Thiên Hà...

Giai đoạn 2001-2005, Sở Du lịch được giao nhiệm vụ thực hiện các dự án thuộc lĩnh vực xây dựng CSHT du lịch như: Dự án xây dựng CSHT Khu du lịch Tam Cốc - Bích Động (trong đó: xây dựng tuyến đường từ Quốc lộ 1A vào đến bến xe Đồng Gừng, tuyến đường từ khu Tam Cốc vào đền Thái Vi, khu Bích Động và nạo vét lòng sông...); Dự án xây dựng tuyến đường bộ từ quốc lộ 12B đến bến thuyền nhà Lê phục vụ nhu cầu đi lại của nhân dân địa phương và hoạt động du lịch của điểm du lịch Động Thiên Hà, khu vực Hang Bụt; Dự án xây dựng CSHT Khu du lịch sinh thái Vân Long (trong đó: xây dựng tuyến đường giao thông vào đến bến thuyền, bến xe và xây dựng khu vực bến thuyền...).

Giai đoạn 2016 - 2020, Sở Du lịch được giao nhiệm vụ thực hiện các dự án thuộc lĩnh vực xây dựng CSHT du lịch như: Dự án Nạo vét tuyến giao thông đường thủy Bích Động – hang Bụt và Thạch Bích - Thung Nắng (xây dựng nhà chờ, bến thuyền Thạch Bích; tu bổ tôn tạo di tích đền Vôi); Dự án xây dựng CSHT khu du lịch sinh thái Tràng An và các dự án thành phần (gồm: tiếp tục hoàn thiện các hạng mục giao thông đường bộ khu núi chùa Bái Đính, các hạng mục công, tường rào, nạo vét hồ, xây dựng bãi đỗ xe, bến thuyền, khu vực nhà chờ, công viên văn hóa Tràng An...); Dự án xây dựng biển quảng bá tầm lớn phục vụ tuyên truyền, phát triển du lịch; Đầu tư, nâng cấp 68 nhà vệ sinh công cộng đạt

chuẩn phục vụ khách du lịch. Đến nay các hạng mục công trình, dự án đã cơ bản hoàn thành đưa vào sử dụng bước đầu mang lại những hiệu quả tích cực đối với việc phát triển du lịch nói riêng và phát triển kinh tế - xã hội nói chung góp phần tạo điều kiện thuận lợi cho du khách đến tham quan du lịch Ninh Bình.

Đến nay hệ thống giao thông đường bộ, hệ thống điện, nước, thông tin liên lạc... đến các khu điểm du lịch cơ bản đáp ứng nhu cầu phục vụ khách du lịch.

Giai đoạn 2021-2025, tiếp tục thực hiện hoàn thiện các dự án đã được giao nhiệm vụ trong giai đoạn 2016-2020.

3. Công tác hỗ trợ xây dựng và phát triển sản phẩm du lịch

Thực hiện chương trình phát triển du lịch nông thôn của tỉnh, Sở Du lịch đã ban hành Kế hoạch tổ chức nghiên cứu, khảo sát thực trạng phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn trên địa bàn tỉnh nhằm đánh giá thực trạng phát triển loại hình du lịch nông nghiệp, nông thôn để có những định hướng, giải pháp phát triển, đồng thời hỗ trợ một số trang thiết bị thiết yếu cho các cơ sở kinh doanh tiêu biểu về phát triển du lịch cộng đồng như: Năm 2017-2018, Sở Du lịch Ninh Bình hỗ trợ: 2.150 phao tròn cứu sinh và 100 áo phao cho 7 khu, điểm du lịch có vận chuyên khách du lịch đường thủy nội địa do người dân địa phương trực tiếp tham gia góp phần đảm bảo an toàn cho khách du lịch. Năm 2019, hỗ trợ 53 thùng rác inox và thùng rác nhựa, cấp phát biển hiệu văn minh du lịch cho 40 cơ sở kinh doanh lưu trú du lịch trên địa bàn tỉnh. Năm 2020, hỗ trợ 55 thùng rác cho khu du lịch Tam Cốc - Bích Động và khu du lịch sinh thái Vân Long. Đồng thời để nâng cao nhận thức về du lịch cộng đồng, Sở Du lịch đã tổ chức cho lãnh đạo các đơn vị kinh doanh du lịch trên địa bàn tỉnh đi tham quan học tập kinh nghiệm tại Nam Định và Đồng Mô, Ba Vì.

Dự kiến, quý IV năm 2022 tổ chức khảo sát, nghiên cứu tư vấn phát triển mô hình nông nghiệp nông thôn tại xã Sơn Hà, huyện Nho Quan, từ đó đề xuất hỗ trợ các vật dụng, trang thiết bị cần thiết cho phát triển du lịch cộng đồng tại xã. Ngoài ra, còn tổ chức cho đoàn khảo sát, nghiên cứu, học tập kinh nghiệm về phát triển du lịch cộng đồng tại tỉnh Thanh Hóa hoặc tỉnh Sơn La.

Sở Du lịch phối hợp với các đơn vị liên quan tham mưu Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh ban hành các chính sách ưu đãi, thu hút đầu tư vào lĩnh vực du lịch, năm 2022 tham mưu Nghị quyết quy định một số chính sách phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh đến năm 2030. Trong đó có chính sách hỗ trợ các tổ chức, cá nhân đầu tư loại hình du lịch homestay (nhà ở có phòng cho khách du lịch thuê) hoặc farmstay (trang trại du lịch); hỗ trợ đào tạo nguồn nhân lực du lịch...

4. Công tác quảng bá, xúc tiến du lịch

Công tác nghiên cứu thị trường, xúc tiến, quảng bá du lịch Ninh Bình được quan tâm chỉ đạo thực hiện cả về kinh phí, phương thức và nội dung tổ chức có nhiều đổi mới. Sở Du lịch thường xuyên thu thập thông tin, nghiên cứu thị trường nội địa, quốc tế; giới thiệu du lịch thông qua các chương trình xúc tiến tại các hội chợ, hội nghị, hội thảo như: tham gia Hội chợ VITM Hà Nội,

ITE thành phố Hồ Chí Minh...; hội chợ du lịch quốc tế tại: Nhật Bản, Thái Lan, Singapore, ITB Berlin - Đức, London (Anh)...

Tổ chức các chương trình xúc tiến du lịch tại các tỉnh, thành phố: Lào Cai, Khánh Hòa, thành phố Hồ Chí Minh, Cần Thơ, Đà Lạt, Thanh Hóa...; xúc tiến tại chỗ như: Tổ chức thành công các hoạt động, sự kiện quốc tế kết hợp tạo ra sản phẩm, dịch vụ du lịch để thu hút khách như: Hội nghị quốc tế về du lịch tâm linh vì sự phát triển bền vững; Đại lễ Phật Đản liên hợp quốc 2014; Lễ đón Bằng vinh danh Quần thể Danh thắng Tràng An là Di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới 2015; Lễ kỷ niệm 1050 năm Nhà nước Đại Cồ Việt; đăng cai tổ chức sự kiện Năm Du lịch Quốc gia 2021, Hoa Lư - Ninh Bình; tổ chức sự kiện thường niên Tuần du lịch Sắc vàng Tam Cốc - Tràng An và triển khai thực hiện Kế hoạch xây dựng khu du lịch Tam Cốc - Bích Động trở thành điểm sáng về văn minh, văn hóa và an toàn...; tổ chức đón các đoàn famtrip, presstrip, bloggers, youtuber, titokker... để kết nối, xúc tiến quảng bá đến các thị trường du lịch trọng điểm và tiềm năng; Thông qua hỗ trợ các hãng phim trong nước và quốc tế thực hiện các bộ phim tại các khu du lịch, điểm du lịch để quảng bá giới thiệu hình ảnh du lịch Ninh Bình.

Tổ chức khảo sát xây dựng và phát triển mô hình du lịch gắn với phát triển nông nghiệp, nông thôn (làng hoa Ninh Phúc, cánh đồng dưa Đồng Giao, nghề nuôi trai nước ngọt lấy ngọc tại huyện Yên Khánh, nghề đan cói thủ công mỹ nghệ huyện Kim Sơn...)

Việc ứng dụng công nghệ 4.0 trong hoạt động truyền thông, quảng bá du lịch được chú trọng. Từ năm 2010, ngành Du lịch đã xây dựng và triển khai cổng thông tin điện tử du lịch Ninh Bình (www.dulichninhbinh.com.vn) bằng 03 ngôn ngữ (tính đến hết năm 2020, lượt truy cập hàng năm trên Cổng thông tin Du lịch Ninh Bình đạt trên 30 triệu lượt người truy cập); phát triển các hoạt động truyền thông trên trang mạng xã hội Facebook, Instagram, Tiktok, Youtube, Twitter... và trang dành riêng cho từng thị trường; xây dựng Chatbot hỗ trợ tương tác với du khách; xuất bản trên 300.000 ấn phẩm như bản đồ du lịch, sách cẩm nang du lịch Ninh Bình, tập gấp (du lịch, sự kiện, ...), sổ tay du lịch, post card, đĩa phim và video clip, bộ quy tắc ứng xử của du khách...; tổ chức các buổi hội thảo và giao lưu trực tuyến để giới thiệu về du lịch Ninh Bình cho các doanh nghiệp lữ hành;

Sở Du lịch và Hiệp hội du lịch đã ký văn bản liên kết hợp tác phát triển du lịch với các tỉnh, thành phố trong nước và nước ngoài như: Hà Nội, Hải Phòng, Quảng Ninh, Hòa Bình, Sơn La, Hà Giang, Lai Châu, Lào Cai, Yên Bái, Điện Biên, Thanh Hóa, Nghệ An, Quảng Bình, Bình Định, Bạc Liêu, Cà Mau, Cần Thơ, Hàn Quốc, Nhật Bản...

5. Công tác đào tạo bồi dưỡng phát triển nguồn nhân lực du lịch

Tính đến năm 2022, tổng số lao động trong ngành du lịch là: 18.500 lao động, trong đó có: 6.100 lao động trực tiếp, 12.400 lao động gián tiếp.

Từ năm 2016 đến nay Sở Du lịch Ninh Bình đã phối hợp với các trường Đại học, Cao đẳng có chuyên ngành du lịch tổ chức 29 lớp bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ và nâng cao kiến thức du lịch cộng đồng cho 4.325 học viên thuộc các đơn vị kinh doanh du lịch, trong đó: Tổ chức 5 lớp bồi dưỡng nâng cao kỹ năng giao tiếp ứng xử trong hoạt động du lịch cho người dân làm dịch vụ du lịch tại các khu, điểm du lịch; 9 lớp tập huấn nghiệp vụ du lịch và cấp giấy chứng nhận cho người lái đò và lái xe điện tại các khu điểm du lịch trên địa bàn tỉnh; 2 lớp quản lý vận hành homestay và tổ chức 10 lớp tuyên truyền nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm của cán bộ, cộng đồng dân cư trong việc giữ gìn và bảo tồn phát huy giá trị di sản thế giới Quần thể danh thắng Tràng An gắn với phát triển du lịch bền vững; 02 lớp tập huấn về đa dạng sinh học cho cán bộ và người chèo đò tại Khu du lịch sinh thái Tràng An; 01 lớp đào tạo giảng viên, hướng dẫn viên di sản. Ngoài ra còn tổ chức 4 lớp tuyên truyền các quy định trong công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị Di sản Quần thể danh thắng Tràng An gắn với phát triển du lịch bền vững cho hàng nghìn học sinh THCS Ninh Hải, Trường Yên và THPT Hoa Lư A, Gia Viễn C.

Dự kiến quý IV năm 2022, tổ chức 3 lớp bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ về phát triển du lịch cộng đồng cho 120 người dân tại xã Sơn Hà, huyện Nho Quan. Chất lượng nguồn nhân lực du lịch từng bước được nâng lên, cơ bản đáp ứng được nhu cầu phục vụ khách du lịch.

6. Thuận lợi và khó khăn

6.1. Thuận lợi

Ninh Bình có nhiều điều kiện thuận lợi (về tài nguyên du lịch, các yếu tố văn hóa, lịch sử...) để phát triển du lịch du lịch cộng đồng. Nhiều sản phẩm của ngành nông nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, ẩm thực địa phương đã bước đầu tham gia vào chuỗi cung ứng dịch vụ du lịch, được tiêu thụ tại chỗ tạo thuận lợi và đem lại thu nhập cao cho người nông dân, đồng thời góp phần tích cực quảng bá, giới thiệu sản phẩm du lịch Ninh Bình tới đông đảo bạn bè trong nước và quốc tế.

Cơ sở hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch được tỉnh quan tâm đầu tư nâng cấp, tạo điều kiện thuận lợi du lịch cộng đồng phát triển. Du lịch cộng đồng phát triển tạo việc làm, nâng cao thu nhập cho người dân địa phương.

Sự tham gia trực tiếp của người dân địa phương trong hoạt động du lịch tạo nên sự phong phú, hấp dẫn của sản phẩm du lịch.

6.2. Khó khăn, hạn chế

Hoạt động du lịch cộng đồng đầu tư ít, quy mô nhỏ lẻ, chưa có sự liên kết giữa các hộ dân với nhau. Hầu hết các hộ kinh doanh homestay theo quy mô gia đình, nguồn vốn ít, việc đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ kinh doanh còn hạn chế, đội ngũ lao động có trình độ ngoại ngữ và chuyên môn nghiệp vụ chiếm tỷ lệ thấp.

Hoạt động du lịch ở một số nơi còn mang tính tự phát, theo phong trào, nhận thức về quy định Nhà nước trong đầu tư, kinh doanh còn hạn chế, người dân mới chỉ nhìn thấy những mặt lợi trước mắt, chưa có chiến lược lâu dài cho phát triển du lịch bền vững do đó chất lượng dịch vụ chưa đáp ứng được nhu cầu của khách du lịch.

Sản phẩm du lịch cung cấp cho khách chưa phong phú mới tập trung vào dịch vụ ăn, nghỉ, tham quan. Sản phẩm du lịch thể hiện nét văn hóa đặc trưng của từng khu vực dân cư chưa rõ nét, chưa có tính mới mẻ, hấp dẫn khách du lịch, chưa thu hút được lượng khách có khả năng chi trả cao.

Chất lượng nguồn nhân lực tham gia hoạt động du lịch cộng đồng chưa cao. Một bộ phận cộng đồng địa phương tham gia hoạt động du lịch còn thiếu kỹ năng giao tiếp, ứng xử phục vụ khách du lịch, đặc biệt trình độ ngoại ngữ còn hạn chế.

Ngân sách nhà nước đầu tư phát triển du lịch cộng đồng còn hạn chế.

III. ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ

Đề nghị Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch tiếp tục quan tâm, hỗ trợ kinh phí từ nguồn ngân sách nhà nước và huy động các nguồn lực xã hội dành cho phát triển du lịch cộng đồng; tham mưu Chính phủ ban hành các cơ chế chính sách thông thoáng, tạo điều kiện thuận lợi thu hút đầu tư từ các doanh nghiệp trong nước và quốc tế đầu tư vào lĩnh vực du lịch nông nghiệp, tiểu thủ công nghiệp với các chính sách liên quan như: hỗ trợ về thuế, thuê đất, hỗ trợ xúc tiến quảng bá, đào tạo nguồn nhân lực... để phát triển mạnh mô hình du lịch nông nghiệp, nông thôn; du lịch cộng đồng trên địa bàn cả nước.

Sở Du lịch Ninh Bình trân trọng báo cáo./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Lãnh đạo Sở;
- Lưu VT, QL DL.

GIÁM ĐỐC

Bùi Văn Mạnh